

Original Research Paper

A multidimensional analysis of life satisfaction among Iranian students

Salar E. N. Kashani^{*1}

Assistant Professor, Institute for Cultural and Social Studies, Tehran, Iran

ARTICLE INFO

Received: Oct. 7, 2023

Revised: Dec. 14, 2023

Accepted: Mar. 15, 2023

KEYWORDS

Life satisfaction
Students
family relationships
psychological factors
economic status

* Corresponding Author

✉ kashani@iscs.ac.ir

☎ +98 21 22570666

How to Cite this article:

Kashani, S. (2024). A multidimensional analysis of life satisfaction among Iranian students. *Journal of University Studies*, 2(2), 5-25.

doi:

10.22035/jous.2024.5416.1092

URL:

https://www.jous.ir/article_506.html

Copyright:

© Authors retain the copyright and full publishing rights. This is an open access article under the CC BY license (<http://creativecommons.org/licenses/by>)

ABSTRACT

Quality of life, particularly for young people and students, is significantly influenced by life satisfaction, which serves as a crucial indicator of mental and social well-being. Research has demonstrated that life satisfaction is affected by various factors, including familial connections, psychological aspects, economic conditions, and social interactions. However, there has been limited research simultaneously examining these factors among Iranian students. This research sought to evaluate the impact of these variables on student life satisfaction and compare it with non-student youth through a secondary analysis of data from the National Survey of Youth Values, Attitudes, and Behaviors (2024). The study population comprised all individuals in the national survey sample who self-identified as students during data collection. Data analysis involved using independent t-tests to compare means between student and non-student groups, and linear regression modeling to explore relationships among variables. T-test results revealed that students' average life satisfaction (3.56) was notably higher than non-students' (3.47), although the effect size of this difference was minimal. Regression analysis indicated that family relationships, psychological factors, economic status, and social relationships collectively explained 32.6% of the variance in life satisfaction. Family relationships emerged as the strongest predictor, while social relationships had the least impact. These findings underscore the multifaceted nature of life satisfaction among Iranian students and suggest that enhancing family relationships and bolstering psychological factors could be key strategies for promoting youth well-being. At the policy level, recommendations include strengthening family support programs, expanding psychological services in universities, and creating targeted economic opportunities for students.

INTRODUCTION

Life satisfaction is a critical indicator of mental and social well-being, particularly among youth and students navigating identity formation and academic pursuit. Previous studies have highlighted multidimensional influences, including familial, psychological, social, and economic factors. However, limited research in Iran has examined these dimensions simultaneously among students. This study addresses this gap by analyzing the interplay of these factors and comparing life satisfaction between Iranian students and non-students, using national survey data.

METHODOLOGY

A secondary analysis was conducted using data from the National Survey of Youth Values, Attitudes, and Behaviors (2024), focusing on 1,912 students and 10,588 non-students aged 18–35 years. Independent t-tests compared life satisfaction between groups, and linear regression modeling assessed the predictive power of family relationships, psychological factors, economic status, and social relationships. Analyses were performed using IBM SPSS Statistics for Windows version 24.

FINDINGS

Students reported marginally higher life satisfaction ($M=3.56$) than did non-students ($M=3.47$), although the effect size was small ($R=0.031$, $*p<0.001$). Regression analysis revealed that 32.6% of the life satisfaction variance was explained by four factors. Family relationships emerged as the strongest predictor ($\beta=0.319$), followed by psychological factors ($\beta=0.200$), economic status ($\beta=0.166$) and social relationships ($\beta=0.107$).

CONCLUSION

These findings underscore the multidimensional nature of life satisfaction among Iranian students, emphasizing familial bonds and psychological resilience as pivotal drivers. Economic stability and social networks, although less impactful, remain significant. Policymakers should prioritize family support programs and psychological services in universities and target economic opportunities to enhance student well-being.

NOVELTY

This study concurrently analyzed familial, psychological, social, and economic factors using nationally representative data. It addresses a critical research gap by providing a holistic understanding of life satisfaction dynamics among students, contrasting them with non-students, and offering evidence-based policy recommendations.

ACKNOWLEDGEMENT

This study was conducted in collaboration with the Strategic Studies Center of the Ministry of Sports and Youth, utilizing data from the National Survey of Youth Values, Attitudes, and Behaviors.

CONFLICT OF INTEREST

No conflict of interest has been declared by the author.

University Studies

Vol. 2
Issue 2
Winter 2024

BIBLIOGRAPHY

- Amato, P. R. (2010). Research on divorce: Continuing trends and new developments. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 650-666. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00723.x>
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357. <https://doi/10.1037/0033-2909.98.2.310>
- Cohn, M. A., Fredrickson, B. L., Brown, S. L., Mikels, J. A., & Conway, A. M. (2009). Happiness unpacked: Positive emotions increase life satisfaction by building resilience. *Emotion*, 9(3), 361-368. <https://doi.org/10.1037/a0015952>
- Diener, E., & Biswas-Diener, R. (2002). Will money increase subjective well-being? *Social Indicators Research*, 57(2), 119-169. <https://doi/10.1023/A:1014411319119>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1984). The Satisfaction with Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Diener, E., Oishi, S., & Tay, L. (2018). Advances in subjective well-being research. *Nature Human Behaviour*, 2(4), 253-260. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Easterlin, R. A. (1995). Will raising the incomes of all increase the happiness of all? *Journal of Economic Behavior & Organization*, 27(1), 35-47. [https://doi.org/10.1016/0167-2681\(95\)00003-B](https://doi.org/10.1016/0167-2681(95)00003-B)
- Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218-226. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.56.3.218>
- Gholami, R., Amiri Majd, M., & Bazazian, S. (2017). Basic Psychological Needs, Meaning in Life, and Life Satisfaction among Students. *Congress of the Iranian Psychological Association*.
- Helliwell, J. F., Layard, R., & Sachs, J. D. (2020). World Happiness Report 2020. *Sustainable Development Solutions Network*. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.56.3.218>
- Hosseinzadeh Feremi, M. (2022). Student's community functions in their cultural empowering. *Journal of University Studies*, 1(1), 183-205. <https://doi.org/10.22035/jous.2022.420>
- Howell, R. T., & Howell, C. J. (2008). The relation of economic status to subjective well-being in developing countries: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 134(4), 536-560. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.134.4.536>
- Iranfard, H. , Mohammad Taheri, M., & Soltanifar, M. (2022). Predicting the Life Satisfaction Components (Family, Friends, University, Life Environment and Self) based on the Communication Skills in the Students of Islamic Azad University. *Islamic Lifestyle with a Focus on Health*, 6(2), 79-87.

- Lyubomirsky, S. (2007). *The how of happiness: A scientific approach to getting the life you want*. Penguin Press.
- Mahdi, R. (2016). The Quality of College Life from Viewpoint of Native and Non-Native Students of Tehran's Public Universities. *Journal of Iranian Cultural Research*, 9(2), 49-73. <https://doi.org/10.22035/ijcr.2016.307>
- Maher, Z. (2023). A sociological analysis of academic ethics and identity in the Corona era: A mixed study. *Journal of University Studies*, 2(1), 125-147, <https://doi.org/10.22035/jous.2024.5071.1046>
- Michaeli Manee, F., & Fasihani Far, S. (2015). The Study of Socio-Cognitive Predictors of Life Satisfaction in University Students. *IJPCP*, 20 (4), 349-362.
- Mizbani, S., Ghasri, Z., Sedaghat-Fard, F., Gomroki, H., & Amidi-Mazaheri, M. (2022). Investigating the Relationship between Mental Health with Self-Control and Life Satisfaction in Students of Isfahan University of Medical Sciences, Iran, in 2019. *Health Syst Res*, 17 (4), 275-281. <http://dx.doi.org/10.22122/jhsr.v17i4.1434>
- Mohammadzade, O., Marjaei, S., Vedadhir, A., & Kolahi, M. (2019). Determining the mediating role of hope for the future in the relationship between mental health and academic socialization: Case study of Ilam universities students. *Interdisciplinary Studies in the Humanities*, 12(1), 55-81. <https://doi.org/10.22035/isih.2020.3638.3853>
- Motevaliyan, S. M., Dokoushkani, F., & Yahyazadeh Jeloudar, S. (2019), Study of life satisfaction among students of University of Mazandaran and its relationship with personality dimensions. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 6(1), 23-34.
- Nosrati, S., Sabzali, M., Arsalani, A., Darvishi, M., & Aris, S. (2023). Partner choices in the age of social media: are there significant relationships between following influencers on Instagram and partner choice criteria?. *Revista De Gestão E Secretariado*, 14(10), 19191-19210. <https://doi.org/10.7769/gesec.v14i10.3022>
- Nosraty, N., Sakhaei, S., & Rezaei, R. (2021). The impact of social media on mental health: A critical examination. *Socio-Spatial Studies*, 5(1), 101-11. <https://doi.org/10.22034/soc.2021.212042>
- Operario, D. Adler, N. E., & Williams, D. R. (2004). Subjective social status: Reliability and predictive utility for global health. *Psychology & Health*, 19(2), 237-246.
- Pavot, W., & Diener, E. (2008). The Satisfaction with Life Scale and the emerging construct of life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*, 3(2), 137-152. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/17439760701756946>
- Proctor, C. L., Linley, P. A., & Maltby, J. (2009). Youth life satisfaction: A review of the literature. *Journal of Happiness Studies*, 10(5), 583-630. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10902-008-9110-9>

- Rogowska, A. M., Ochnik, D., Kuśnierz, C., Jakubiak, M., Schütz, A., Held, M. J., Cuero-Acosta, Y.A. (2021). Satisfaction with life among university students from nine countries: Cross-national study during the first wave of COVID-19 pandemic. *BMC Public Health*, 21(1), 22-62. <https://doi.org/10.1186/s12889-021-12288-1>
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Salehi, N., Joshanloo, M., Lamont, S., & Whitehead, D. (2024). Predictors of life satisfaction: A nationwide investigation in Iran. *Health & Social Care in the Community*. <https://doi.org/10.1155/2024/8843363>
- Serajzadeh, S. H., & Habibpour Gatabi, K. (2018). Quality of Dormitory Life among Girl Students in State Universities of Iran. *Journal of Iranian Cultural Research*, 11(4), 1-31. <https://doi.org/10.22035/jicr.2018.390>
- Seyyedmirzaie, S. M., & Ghahreman, A. (2009). Social Predictors of Life Satisfaction among Students: A Survey on Ferdowsi University of Mashhad. *Ferdowsi University of Mashhad Journal of Social Sciences*, 6(1). doi: <https://doi.org/10.22067/jss.v0i0.8745>
- Shek, D. T. (2002). Family functioning and psychological well-being, school adjustment, and problem behavior in Chinese adolescents with and without economic disadvantage. *Journal of Genetic Psychology*, 163(4), 497-500. <https://doi.org/10.1080/00221320209598698>
- Singhmanoux, A., Adler, N. E., & Marmot, M. G. (2003). Subjective social status: Its determinants and its association with measures of ill-health in the Whitehall II study. *Social Science & Medicine*, 56(6), 1321-1333. [https://doi.org/10.1016/s0277-9536\(02\)00131-4](https://doi.org/10.1016/s0277-9536(02)00131-4)
- Singhmanoux, A., Marmot, M. G., & Adler, N. E. (2005). Does subjective social status predict health and change in health status better than objective status? *Psychosomatic Medicine*, 67(6), 855-861. <https://doi.org/10.1097/01.psy.0000188434.52941.a0>
- Sujoodi, A., Masoomi Rad, R., Avardide, S., & Abdi, F. (2015). examining social factors affecting life satisfaction (case study students Payame Noor University unit of the shaft). *Rooyesh*. 4(3), 19-30.
- Suldo, S. M., & Huebner, E. S. (2004). Does life satisfaction moderate the effects of stressful life events on psychopathological behavior during adolescence? *School Psychology Quarterly*, 19(2), 93-105. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1521/scpq.19.2.93.33313>
- Umberson, D., & Montez, J. K. (2010). Social relationships and health: A flashpoint for health policy. *Journal of Health and Social Behavior*, 51(1_suppl), S54-S66. <https://doi.org/10.1177/0022146510383501>

- Vahedi, S., Kazemvand asl, Z., & Chenari, S. (2023). Latent Profile Analysis of Identity Dimensions and Relationship with Satisfaction of Life among Undergraduate Students. *Social Psychology Research*, 13(50), 1-14. <https://doi.org/10.22034/spr.2023.385227.1818>
- Yan, W., Yang, K., Wang, Q., You, X., & Kong, F. (2021). Subjective Family Socioeconomic Status and Life Satisfaction in Chinese Adolescents: The Mediating Role of Self-Esteem and Social Support. *Youth & Society*, 53(7), 1047-1065. <https://doi.org/10.1177/0044118X20941344>
- Zamani, M., Nourbakhsh, Y., & Nayebi, H. (2021). Presenting a pattern for promoting social health through social networks (Case study: Instagram social network). *New Media Studies*, 7(28), 42-1. doi: <https://doi.org/10.22054/nms.2022.63698.1277>

University Studies

Vol. 2
Issue 2
Winter 2024

مقاله پژوهشی

تحلیل چندبعدی رضایت از زندگی در میان دانشجویان ایرانی

سیدسالار اجتهادنژاد کاشانی*

۱ استادیار جامعه‌شناسی، گروه مطالعات اجتماعی، پژوهشگاه مطالعات فرهنگی، اجتماعی و تمدنی، تهران، ایران

چکیده

رضایت از زندگی به عنوان شاخصی کلیدی در کیفیت زندگی، نقش تعیین‌کننده‌ای در بهزیستی فردی و اجتماعی افراد، به ویژه جوانان و دانشجویان، ایفا می‌کند. مطالعات پیشین نشان داده است که رضایت از زندگی تحت تأثیر عوامل چندبعدی از جمله روابط خانوادگی، عوامل روان‌شناختی، پایگاه اقتصادی و روابط اجتماعی قرار دارد. با این حال، پژوهش‌های محدودی به تحلیل هم‌زمان این عوامل در میان دانشجویان ایرانی پرداخته‌اند. این مطالعه با هدف تحلیل تأثیر این متغیرها بر رضایت از زندگی دانشجویان و مقایسه آن با جوانان غیردانشجو و از طریق تحلیل ثانویه داده‌های پیمایش ملی ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای جوانان (۱۴۰۳) انجام شد. جامعه آماری مطالعه حاضر شامل کلیه افراد نمونه پیمایش ملی است که در زمان گردآوری اطلاعات خود را دانشجو معرفی کرده‌اند. برای تحلیل داده‌ها از آزمون t مستقل به منظور مقایسه میانگین‌های دو گروه (دانشجویان و غیردانشجویان) و مدل‌سازی رگرسیون خطی برای بررسی رابطه بین متغیرها استفاده شد. نتایج آزمون t نشان داد که میانگین رضایت از زندگی در دانشجویان (۳.۵۶) به‌طور معناداری بالاتر از غیردانشجویان (۳.۴۷) است، اما اندازه اثر این تفاوت ناچیز بود. تحلیل رگرسیون نشان داد که چهار متغیر روابط خانوادگی، عوامل روان‌شناختی، پایگاه اقتصادی و روابط اجتماعی در مجموع ۳۲.۶ درصد از واریانس رضایت از زندگی را تبیین می‌کنند. در حالی که روابط اجتماعی کمترین تأثیر را داشت، اما روابط خانوادگی به عنوان قوی‌ترین پیش‌بین‌کننده شناسایی شد. یافته‌ها بر اهمیت چندبعدی بودن رضایت از زندگی در دانشجویان ایرانی تأکید می‌کنند و نشان می‌دهند که بهبود روابط خانوادگی و تقویت عوامل روان‌شناختی می‌تواند به عنوان راهکاری کلیدی در ارتقای بهزیستی جوانان عمل کند. در سطح سیاست‌گذاری، تقویت برنامه‌های حمایت خانوادگی، توسعه خدمات روان‌شناختی در دانشگاه‌ها، و ایجاد فرصت‌های اقتصادی هدفمند برای دانشجویان پیشنهاد می‌شود.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۱۵

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۹/۲۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۵

واژگان کلیدی:

رضایت از زندگی

دانشجویان

روابط اجتماعی

روابط خانوادگی

پایگاه اقتصادی

* نویسنده مسئول

kashani@iscs.ac.ir ✉

۹۸- ۲۱ ۲۲۵۷۰۶۶۶ ☎

چگونه به این مقاله ارجاع دهیم:

اجتهادنژاد کاشانی، سیدسالار (۱۴۰۲).

تحلیل چندبعدی رضایت از زندگی در

میان دانشجویان ایرانی. فصلنامه مطالعات

دانشگاه، ۲(۲)، ۵-۲۵.

doi:

10.22035/jous.2024.5416.1092

JRNL:

https://www.jous.ir/article_506.html

© نویسندگان دارای حق نشر و کلیه حقوق انتشار می‌باشند. دسترسی به متن کامل مقاله براساس قوانین کپی‌رایت کامانز CC BY 4.0 آزاد است.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

۱. مقدمه و بیان مسئله

رضایت از زندگی به عنوان یکی از شاخص‌های مهم کیفیت زندگی، نقش تعیین‌کننده‌ای در بهزیستی فردی و اجتماعی افراد ایفا می‌کند. قرار گرفتن جوانان و دانشجویان در دوره‌ای از زندگی که مقارن با شکل‌گیری هویت، دستیابی به اهداف تحصیلی و شغلی و برقراری روابط اجتماعی پایدار است (ماهر، ۱۴۰۲، ۶؛ حسین‌زاده فرمی، ۱۴۰۱، ۱۸۴)، بر اهمیت رضایت از زندگی در میان آنان چه در سطح فردی و چه در سطح اجتماعی می‌افزاید (دینر و همکاران^۱، ۲۰۱۸؛ روگاسکا و همکاران^۲، ۲۰۲۱). دگرگونی‌های سریع اجتماعی و اقتصادی اخیر در ایران و تنگناهای مختلف ناشی از این دگرگونی‌ها در زندگی جوانان و دانشجویان نیز حاکی از ضرورت و اهمیت مطالعه رضایت آنان از زندگی در شرایط کنونی است.

پژوهش‌های پیشین نشان داده‌اند که رضایت از زندگی تحت تأثیر عوامل چندبعدی از جمله روابط خانوادگی، عوامل روان‌شناختی، روابط اجتماعی و پایگاه اقتصادی قرار دارد (پراکتر و همکاران^۳، ۲۰۰۹). به عنوان مثال، روابط خانوادگی به عنوان یکی از مهم‌ترین منابع حمایتی، نقش کلیدی در افزایش رضایت از زندگی ایفا می‌کند (سولدو و هیونبر^۴، ۲۰۰۴). از سوی دیگر، عوامل روان‌شناختی مانند عزت نفس، تاب‌آوری و خوش‌بینی نیز به عنوان متغیرهای میانجی در ارتباط بین شرایط محیطی و رضایت از زندگی عمل می‌کنند (کوهن و همکاران^۵، ۲۰۰۹). همچنین، تعامل مداوم با رسانه‌های اجتماعی، به‌ویژه در میان جوانان، می‌تواند نقش مهمی در شکل‌گیری عزت نفس و تاب‌آوری ایفا کند. درحالی‌که این رسانه‌ها امکان ایجاد تعاملات اجتماعی و کسب حمایت روانی را افزایش می‌دهند، الگوریتم‌های آن‌ها و فشار ناشی از نمایش یک تصویر ایدئال از خود، اغلب به افزایش اضطراب، کاهش خودارزشمندی و مقایسه‌های منفی اجتماعی منجر می‌شود (نصرتی و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین، درک تأثیرات روان‌شناختی رسانه‌های اجتماعی در

1. Diener et al.
2. Rogowska, et al.
3. Proctor et al.
4. Suldo & Huebner
5. Cohn et al.

کنار سایر عوامل مؤثر بر رضایت از زندگی، امری ضروری است. علاوه بر این، روابط اجتماعی و شبکه‌های حمایتی خارج از خانواده، به ویژه در میان دانشجویان، می‌توانند به عنوان عاملی تسهیل‌کننده یا محدودکننده بر رضایت از زندگی تأثیر بگذارند (پووت و دینر^۱، ۲۰۰۸). در نهایت، پایگاه اقتصادی به عنوان یکی از تعیین‌کننده‌های ساختاری، از طریق دسترسی به منابع مادی و فرصت‌های زندگی، بر سطح رضایت از زندگی تأثیر می‌گذارد (هاول و هاول^۲، ۲۰۰۸). پژوهشگران بر اهمیت مطالعات چندبعدی و میان‌رشته‌ای برای مطالعه سلامت اجتماعی و کیفیت زندگی تأکید کرده‌اند (سراج‌زاده و حبیب‌پور گتایی، ۱۳۹۷، ۳؛ مهدی، ۱۳۹۵، ۵۰؛ نیکوگفتار، ۱۳۹۳، ۵۸)؛ با این حال، به‌رغم اهمیت این عوامل، مطالعات محدودی به تحلیل هم‌زمان و چندبعدی این متغیرها در زمینه رضایت از زندگی دانشجویان ایرانی پرداخته‌اند. این پژوهش با استفاده از تحلیل ثانویه داده‌های پیمایش ملی ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای جوانان (۱۴۰۳)، به بررسی تأثیر چهار عامل کلیدی روابط خانوادگی، عوامل روان‌شناختی، روابط اجتماعی و پایگاه اقتصادی بر رضایت از زندگی دانشجویان ایرانی می‌پردازد. هدف این مطالعه، پر کردن شکاف موجود در ادبیات پژوهشی و ارائه درکی جامع‌تر از تعامل این عوامل در تعیین رضایت از زندگی در میان دانشجویان ایرانی است. بر این اساس در مقاله حاضر با تکیه بر یافته‌های یک نمونه پراکنده در کل کشور از دانشجویان ایرانی، به این پرسش‌ها پاسخ داده می‌شود: ۱) میزان رضایت از زندگی دانشجویان ایرانی چه تفاوتی با عموم جوانان کشور دارد؟ ۲) عوامل تبیین‌گر میزان رضایت از زندگی دانشجویان ایرانی کدامند؟

۲. پیشینه تحقیق

رضایت از زندگی به عنوان یک سازه روان‌شناختی، به ارزیابی شناختی و کلی فرد از کیفیت زندگی خود اشاره دارد. این مفهوم، یکی از مؤلفه‌های اصلی بهزیستی ذهنی^۳ است و نشان‌دهنده میزان توافق بین شرایط زندگی فرد و استانداردهای شخصی اوست.

1. Pavot & Diener
2. Howell & Howell
3. Subjective Well-Being

این مفهوم یک ارزیابی کلی و بلندمدت است که تحت تأثیر عوامل درونی (مانند شخصیت) و بیرونی (مانند محیط اجتماعی و اقتصادی) قرار می‌گیرد (پووت و دینر، ۲۰۰۸). مطالعات پایه‌ای دینر^۱ و همکاران (۱۹۸۴، ۲۰۰۰) رضایت از زندگی را به عنوان ارزیابی شناختی فرد از کیفیت زندگی خود تعریف کرده و ابزارهایی مانند «مقیاس رضایت از زندگی» را توسعه داده‌اند. این پژوهش‌ها تأکید می‌کنند که رضایت از زندگی صرفاً به شرایط عینی وابسته نیست، بلکه ادراک ذهنی فرد از موقعیت خود نقش محوری دارد (دینر و همکاران، ۲۰۰۰). در ادامه، پیشینه تحقیق مرتبط با چهار عامل اصلی مورد بررسی در این مطالعه (عوامل روان‌شناختی^۲، روابط خانوادگی^۳، روابط اجتماعی^۴ و پایگاه اقتصادی^۵) و همچنین پژوهش‌های پیشین در زمینه رضایت از زندگی دانشجویان ایرانی مرور می‌شود.

عوامل روان‌شناختی به ویژگی‌ها و فرایندهای درونی فرد اشاره دارند که بر رفتار، تفکر و احساسات او تأثیر می‌گذارند. سلامت روان به ویژه در میان نسل جوان و دانشجویان از جمله عوامل مؤثر بر امید به آینده دانسته شده است (محمدزاده و همکاران، ۱۳۹۸، ۶۵). این عوامل شامل عزت نفس^۶، تاب‌آوری^۷، خوش‌بینی^۸ و خودکارآمدی^۹ هستند. عزت نفس به عنوان ارزیابی فرد از ارزشمندی خود، نقش کلیدی در تعیین رضایت از زندگی دارد (روزنبرگ^{۱۰}، ۱۹۶۵).

تاب‌آوری نیز به توانایی فرد برای مقابله با استرس و بازگشت به حالت تعادل پس از مواجهه با مشکلات اشاره می‌کند (کوهن و همکاران، ۲۰۰۹). رایان و دسی^{۱۱} (۲۰۰۰) در مطالعات خود نشان داده‌اند که نیازهای روان‌شناختی اساسی (شایستگی، خودمختاری

1. Diener
2. Psychological Factors
3. Family Relationships
4. Social Relationships
5. Economic Status
6. Self-Esteem
7. Resilience
8. Optimism
9. Self-Efficacy
10. Rosenberg
11. Self-Determination Theory

و ارتباط اجتماعی) پیش‌بینی‌کننده‌های کلیدی رضایت از زندگی هستند. هاول^۱ و همکاران (۲۰۲۰) در گزارش جهانی شادی نشان داده‌اند که کشورهای با سطح بالای حمایت اجتماعی و آزادی فردی، میانگین رضایت از زندگی بالاتری دارند.

لیوبومیرسکی^۲ (۲۰۰۷) در مدل «سه‌م عوامل ژنتیکی، محیطی و فعالیت‌های ارادی» نشان داد که ۴۰ درصد از واریانس رضایت از زندگی توسط عوامل روان‌شناختی مانند خوش‌بینی و راهبردهای مقابله‌ای تبیین می‌شود.

کوهن و همکاران (۲۰۰۹) در مطالعه‌ای طولی دریافتند که تاب‌آوری^۳ به عنوان یک مکانیسم واسطه‌ای، تأثیر رویدادهای منفی زندگی بر رضایت از زندگی را کاهش می‌دهد. از نظر فردریکسون^۴ (۲۰۰۱) تجربه هیجانانگیز مثبت، تاب‌آوری و رضایت از زندگی را افزایش می‌دهد.

روابط اجتماعی به شبکه‌های ارتباطی فرد با دیگران، از جمله دوستان، همکاران و اعضای جامعه اشاره دارد. این روابط از طریق حمایت عاطفی، ابزاری و اطلاعاتی، به افزایش رضایت از زندگی کمک می‌کنند (کوهن و ویلز^۵، ۱۹۸۵). کیفیت روابط اجتماعی، به‌ویژه احساس تعلق و پذیرش، از عوامل مهم در پیش‌بینی بهزیستی روانی و رضایت از زندگی است (امبرسون و مونترز^۶، ۲۰۱۰).

کوهن و ویلز (۱۹۸۵) در مدل «حمایت اجتماعی» استدلال کردند که شبکه‌های اجتماعی از طریق دو مکانیسم «اثر مستقیم» (ارتقای احساس تعلق) و «اثر حائل» (کاهش استرس) بر رضایت از زندگی تأثیر می‌گذارند. در همین راستا، پژوهش‌های زمانی و همکاران (۲۰۲۱) نشان داده است که شبکه‌های اجتماعی مجازی نیز می‌توانند نقش دوگانه‌ای در شکل‌گیری احساس تعلق اجتماعی ایفا کنند. نتایج این مطالعه حاکی از آن است که استفاده از اینستاگرام برای یادگیری، اشتغال و تبادل دانش با دیگران، تأثیر مثبتی بر

1. Howell
2. yubomirsky
3. Resilience
4. Fredrickson
5. Cohen & Wills
6. Umberson & Montez

انسجام اجتماعی دارد، اما در مقابل، استفاده مفرط از این فضا برای سرگرمی یا تعاملات سطحی می‌تواند به کاهش مشارکت اجتماعی و احساس انزوای فردی منجر شود.

امبرسون و مونتر (۲۰۱۰) در مطالعه‌ای بین‌المللی نشان دادند که کیفیت روابط دوستانه و مشارکت در فعالیت‌های گروهی با رضایت از زندگی در جوانان همبستگی مثبت دارد. علاوه بر این، نصرتی و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهش خود تأکید دارند که کیفیت روابط اجتماعی در دنیای امروز دیگر تنها به تعاملات رو در رو محدود نیست، بلکه رسانه‌های اجتماعی نیز نقش قابل توجهی در شکل‌گیری و تحول این روابط ایفا می‌کنند. این پژوهشگران نشان داده‌اند که رسانه‌های اجتماعی، به‌ویژه دنبال‌کردن اینفلوئنسرها، می‌تواند معیارهای ارزشی افراد در روابط اجتماعی را تغییر دهد. این تغییرات نه تنها بر نحوه انتخاب و ارزیابی روابط اثرگذار است، بلکه در نهایت می‌تواند بر میزان رضایت کلی از زندگی نیز تأثیر داشته باشد، چراکه انتظارات و ارزش‌های اجتماعی افراد تا حد زیادی در فضای دیجیتال بازتعریف می‌شود.

روابط خانوادگی به کیفیت تعاملات و پیوندهای عاطفی بین اعضای خانواده اشاره دارد. این مفهوم شامل حمایت عاطفی، انسجام خانوادگی و ارتباط مثبت بین والدین و فرزندان می‌شود (امیتو، ۲۰۱۰). روابط خانوادگی سالم به عنوان یک منبع حمایتی قوی، نقش مهمی در افزایش رضایت از زندگی و کاهش استرس‌های روانی ایفا می‌کند (سولدو و هیوبنر، ۲۰۰۴).

سولدو و هیوبنر (۲۰۰۴) در مطالعه‌ای بر روی نوجوانان آمریکایی نشان دادند که کیفیت روابط والد-فرزندی با افزایش رضایت از زندگی مرتبط است. شک (۲۰۰۲) در پژوهشی در چین بر نقش حمایت عاطفی خانواده به عنوان عامل محافظتی در برابر استرس‌های تحصیلی تأکید کرد. آماتو (۲۰۱۰) در یک فراتحلیل نشان داد که تعارضات خانوادگی و طلاق والدین، رضایت از زندگی فرزندان را به‌طور معناداری کاهش می‌دهد. پایگاه اقتصادی به موقعیت فرد یا خانواده در ساختار اقتصادی جامعه اشاره دارد و شامل درآمد، ثروت، تحصیلات و شغل می‌شود. این مفهوم هم به صورت عینی (درآمد

واقعی) و هم به صورت ذهنی (ادراک فرد از وضعیت اقتصادی خود) اندازه‌گیری می‌شود (یان و همکاران^۱، ۲۰۲۱؛ هاوول و هاوول، ۲۰۰۸). پایگاه اقتصادی ذهنی بازتاب درک و قضاوت فرد درباره مکان خود در ساختار و سلسله‌مراتب اجتماعی است (سینگمانوکس و همکاران^۲، ۲۰۰۳). این وضعیت نه تنها شامل درک از پایگاه عینی فرد است، بلکه قضاوت ذهنی فرد درباره منابع خانوادگی و فرصت‌هایش در جامعه را نیز در بر می‌گیرد. مطالعات متعددی نشان داده‌اند که این درک ذهنی می‌تواند بهتر از وضعیت عینی پایگاه اقتصادی افراد پیش‌بینی‌کننده رضایت از زندگی، سلامت جسمی و روانی باشد اپراریو و همکاران^۳، ۲۰۰۴؛ سینگمانوکس و همکاران، ۲۰۰۵؛ یان و همکاران، ۲۰۲۱). بنابراین، در پژوهش حاضر بر رویکرد ذهنی افراد از پایگاه اقتصادی‌شان تأکید شده است.

پایگاه اقتصادی بر رضایت از زندگی تأثیر می‌گذارد، زیرا دسترسی به منابع مادی و فرصت‌های زندگی را تسهیل می‌کند. پایگاه اقتصادی نه تنها از طریق دسترسی به منابع مادی، بلکه از طریق افزایش احساس امنیت و کنترل بر آینده بر رضایت از زندگی تأثیر می‌گذارد (دینر و بیسوئیس-دینر، ۲۰۰۲). هاوول و هاوول (۲۰۰۸) در یک فراتحلیل نشان دادند که در کشورهای در حال توسعه، رابطه بین درآمد و رضایت از زندگی قوی‌تر از کشورهای توسعه‌یافته است. در ایران، صالحی و همکاران (۲۰۲۴) با تحلیل یافته‌های نظرسنجی جهانی گالوپ در ایران رضایت از زندگی را در جامعه ایران تحلیل کرده‌اند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد که درآمد قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده رضایت از زندگی است و پس از آن سطح زندگی، جنسیت، حمایت اجتماعی، سن، عواطف منفی و تحصیلات قرار دارند.

در ایران مطالعات متعددی درباره رضایت از زندگی دانشجویان انجام شده است. سیدمیرزایی و قهرمان (۱۳۸۸) در مطالعه‌ای به بررسی عوامل مؤثر بر رضایت از زندگی در میان دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد

1. Yan et al.
2. Singhmanoux et al.
3. Operario et al.
4. Diener & Biswas-Diener

متغیرهای رضایت از خود، مثبت‌نگری و رضایت از دانشگاه اثر معناداری بر رضایت از زندگی دانشجویان دارند.

میکائیلی و فصیحانی فر (۱۳۹۳) در مطالعه‌ای با هدف بررسی صحت و قدرت پیش‌بینی‌کنندگی متغیرهای شناختی و اجتماعی رضایت از زندگی دانشجویان، با جامعه آماری دانشجویان کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه ارومیه نشان می‌دهند متغیرهای منابع و حمایت‌های محیطی نیرومندترین پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت از زندگی دانشجویان هستند.

سجودی و همکاران (۱۳۹۴) نیز با انجام پژوهشی در بین دانشجویان دانشگاه پیام‌نور واحد شفت نشان داده‌اند که بین متغیرهای پذیرش اجتماعی، ویژگی‌های شخصیتی و وضعیت تأهل با رضایت از زندگی رابطه معناداری وجود دارد.

نتایج پژوهش غلامی و همکاران (۱۳۹۶) در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی زنجان نشان می‌دهد که بین نیازهای اساسی روان‌شناختی و معنا در زندگی با رضایت از زندگی رابطه خطی معناداری وجود دارد و نیازهای اساسی روان‌شناختی و معنا در زندگی می‌توانند رضایت از زندگی را پیش‌بینی کنند.

متولیان و همکاران (۱۳۹۸) رابطه ابعاد شخصیتی دانشجویان دانشگاه مازندران را با میزان رضایت آن‌ها از زندگی مطالعه کرده‌اند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد متغیرهای برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی به ترتیب مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت از زندگی دانشجویان بوده‌اند.

میزبانی و همکاران (۱۴۰۰) در مقاله‌ای ارتباط بین سلامت روان با خودکنترلی و رضایت از زندگی را در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان اندازه‌گیری کرده‌اند. مطالعه آن‌ها نشان می‌دهد همبستگی معنی‌داری بین سلامت روان، خودکنترلی و رضایت از زندگی دانشجویان وجود دارد.

ایرانفرد و همکاران (۱۴۰۱) در مقاله‌ای با هدف پیش‌بینی مؤلفه‌های رضایت از زندگی بر اساس مهارت‌های ارتباطی در بین دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی شهر تهران نشان می‌دهند مؤلفه‌های مهارت‌های ارتباطی شامل توانایی دریافت و ارسال پیام، کنترل عاطفی، مهارت گوش‌دادن، بینش نسبت به فرایند ارتباط و ارتباط توأم با قاطعیت با

مؤلفه‌های رضایت از زندگی شامل خانواده، دوستان، دانشگاه، محیط زندگی و خود در دانشجویان رابطه مثبت و معنادار دارند.

واحدی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی با جامعه آماری دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه تبریز کوشیده‌اند اثر ابعاد هویتی دانشجویان را با رضایت آن‌ها از زندگی مطالعه کنند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان می‌دهد دانشجویان دارای هویت کامل بیشترین و دانشجویان دارای هویت آشفته کمترین رضایت را از زندگی دارند.

در مجموع، به‌رغم تعدد و تنوع پژوهش‌های انجام‌شده پیرامون رضایت از زندگی دانشجویان، دو نقص جدی مشاهده می‌شود: نخست آن‌که اغلب این پژوهش‌ها بر سنجش اثر عوامل روان‌شناختی بر رضایت از زندگی دانشجویان متمرکز بوده‌اند و عوامل اقتصادی، اجتماعی و خانوادگی در تبیین رضایت از زندگی دانشجویان کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. دوم آن‌که جامعه آماری این پژوهش‌ها عمدتاً از دانشجویان یک دانشگاه خاص فراتر نمی‌رود و فقدان مطالعه‌ای در مقیاس گسترده‌تر که نشان‌گر وضعیت رضایت از زندگی دانشجویان در کل کشور باشد، در ادبیات تحقیق مشاهده می‌شود. در پژوهش حاضر، به منظور کامل‌تر کردن ادبیات پژوهشی پیرامون رضایت از زندگی دانشجویان در ایران، با رویکردی چندبعدی به مطالعه اثر هم‌زمان عوامل روان‌شناختی در کنار سایر عوامل تأثیرگذار بر رضایت از زندگی دانشجویان (روابط خانوادگی، روابط اجتماعی و پایگاه اقتصادی) پرداخته می‌شود؛ همچنین جامعه آماری این پژوهش کلیه دانشجویان در حال تحصیل در کل استان‌ها و دانشگاه‌های کشور هستند؛ براین اساس، پژوهش حاضر می‌تواند تا حدودی به پر کردن شکاف موجود در زمینه کمبود تحلیل چندبعدی رضایت از زندگی دانشجویان و نیز کمبود پژوهش‌های بزرگ‌مقیاس در این حوزه کمک کند.

۳. روش

روش تحقیق این پژوهش تحلیل ثانویه است. داده‌های مورد استفاده در این پژوهش از پیمایش ملی ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای جوانان (۱۴۰۳) استخراج شده‌اند.^۱ جامعه آماری این پژوهش کلیه جوانان ۱۸ تا ۳۵ ساله ساکن در مناطق شهری و روستایی کل کشور بوده است.

آماري پژوهش حاضر شامل كليۀ افراد نمونه پيمائش ملي فوق است كه در زمان گردآوري اطلاعات خود را دانشجو معرفي كرده‌اند. براي تحليل داده‌ها از آزمون t مستقل به منظور مقايسه ميانه‌گين‌هاي دو گروه (دانشجويان و غيردانشجويان) و مدل‌سازي رگرسيون خطي براي بررسي رابطه بين متغيرها استفاده شد. كليۀ تحليل‌هاي آماري با نرم‌افزار IBM SPSS Statistics 24 انجام گرفت.

جدول ۱. نسبت دانشجويان و غير دانشجويان در جمعيت نمونه پيمائش ملي ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهاي جوانان

فرآواني	دانشجويان	غير دانشجويان	كل جمعيت
۱۹۱۲	۱۰۵۸۸	۱۲۵۰۰	
۱۵.۳	۸۴.۷	۱۰۰	

سنجش «رضائت از زندگي» دانشجويان با استفاده از يك پرسش خوداظهاري در قالب زير انجام شده است:

○ به طور كلي اگر بنا باشد به ميزان رضائت از زندگي خود بين صفر تا ده نمره بدهيد چه نمره‌اي مي‌دهيد؟ (نمره صفر به معنای كمترين رضائت و نمره ده به معنای بيشترين ميزان رضائت از زندگي است)

به منظور سنجش «پايگاه اقتصادي ذهني» پاسخگويان از آن‌ها خواسته شده است به پرسش ذيل پاسخ دهند:

○ در مجموع با توجه به وضعيت اقتصادي و اجتماعي، خود را متعلق به کدام طبقه يا قشر مي‌دانيد؟

پاسخگويان در پاسخ به پرسش فوق مي‌توانستند پايگاه اقتصادي خود را در طيفي از موقعيت «خيلي پايين» تا «خيلي بالا» مشخص كنند.

شاخص «عوامل روان‌شناختي» از تركيب گويه‌هاي ذيل ساخته شده است:

○ بيشتر اوقات تصميم‌گيري براي من دشوار است.

۱. گزینه‌هاي اين طيف شامل «خيلي پايين، پايين، متوسط رو به پايين، متوسط رو به بالا، بالا و خيلي بالا» بوده است.

- گاهی فکر خودکشی به سرم افتاده یا درصدد انجام آن بوده‌ام.
- در زندگی خود برنامه‌ریزی دارم.
- احساس ارزشمندی می‌کنم و خود را شخص مهمی می‌دانم.
- معمولاً خیلی زود از کوره در می‌روم و عصبانی می‌شوم.

پاسخگویان میزان موافقت خود را با گویه‌های فوق در قالب طیف لیکرت پنج‌ارزشی ذکر کرده‌اند. نمرات شاخص حاصل میانگین پاسخ پاسخگویان به گویه‌های فوق بوده است.

شاخص روابط خانوادگی از ترکیب سؤالات ذیل ساخته شده است:

- روابط بین اعضای خانواده شما چگونه است؟ (پاسخ در قالب طیف پنج‌ارزشی «بسیار صمیمی» تا «قهرآمیز»)

○ از زندگی خانوادگی خود راضی هستم. (پاسخ در قالب طیف لیکرت پنج‌ارزشی)

- معمولاً در مورد مسائل مختلف با والدینم تعارض و ناسازگاری دارم. (پاسخ در

قالب طیف لیکرت پنج‌ارزشی)

نمرات شاخص روابط خانوادگی حاصل میانگین پاسخ پاسخگویان به گویه‌های فوق

بوده است.

شاخص «روابط اجتماعی» نیز از ترکیب میزان پرداختن پاسخگویان به دو فعالیت

«معاشرت با دوستان» و «معاشرت با اقوام» ساخته شده است. پاسخ‌ها به این دو پرسش

در قالب طیفی ۵ ارزشی (اصلاً تا هر روز^۱) مشخص شده‌اند.

۴. یافته‌ها

نتایج آزمون t-test برای مقایسه میانگین نمره رضایت از زندگی بین دانشجویان و

غیردانشجویان نشان داد که تفاوت میانگین بین دو گروه از نظر آماری معنادار است

($t(2729.17) = -3.777, p < 0.001$). میانگین نمره رضایت از زندگی در گروه دانشجویان

(به طور معناداری بالاتر از گروه غیردانشجویان ($M = 3.5664, SD = 0.95189$))

۱. گزینه‌های این طیف شامل «اصلاً، سالی یک یا چند بار، ماهی یک یا چندبار، هفته‌ای یک یا چند بار و هر روز» بوده است.

($M = 3.4764, SD = 0.99998$) تفاوت میانگین بین دو گروه 0.09004 واحد بود که با خطای استاندارد 0.02384 و بازه اطمینان 95% برای تفاوت میانگین بین 0.04329 تا 0.13679 محاسبه شد. این نتایج نشان می‌دهد که دانشجویان به طور معناداری رضایت بیشتری از زندگی نسبت به غیردانشجویان گزارش کرده‌اند. بنابراین، دانشجو بودن می‌تواند بر میزان رضایت از زندگی جوانان مؤثر باشد، اما این تأثیر قابل توجه نیست ($R=0.031, p < 0.001$).

جدول ۲. مقایسه میانگین نمره رضایت از زندگی بین دانشجویان و غیردانشجویان

گروه	تعداد (N)	میانگین (M)	انحراف معیار (SD)	t	df	p-value	تفاوت میانگین (MD)	خطای استاندارد (SE)	بازه اطمینان (CI) ۹۵٪
غیردانشجویان	۱۰۵۸۶	۳.۴۷۶	۰.۹۹۹۹	-۳.۷۷۷	۲۷۲۹.۱۷	$0.001 < p$	۰.۰۹۰-	۰.۰۲۳۹	-۰.۰۴۳۳
دانشجویان	۱۹۱۲	۳.۵۶۶	۰.۹۵۱۸						-۰.۱۳۳۸

در ادامه نتایج تحلیل رگرسیون خطی چندگانه به منظور بررسی تأثیر متغیرهای مستقل شامل عوامل روان‌شناختی، پایگاه اقتصادی، روابط خانوادگی و روابط اجتماعی بر متغیر وابسته رضایت از زندگی ارائه شده است. مدل رگرسیون با استفاده از روش Enter اجرا شد و تمامی متغیرهای مستقل به طور هم‌زمان وارد مدل شدند. در ادامه، یافته‌های مربوط به برازش مدل، معناداری کلی مدل و ضرایب رگرسیون به تفصیل شرح داده می‌شوند.

مدل رگرسیون به طور کلی از برازش مناسبی برخوردار بود. ضریب تعیین (R^2) برابر با 0.326 به دست آمد، که نشان‌دهنده آن است که حدود 32.6% درصد از واریانس متغیر وابسته (رضایت از زندگی) توسط متغیرهای مستقل واردشده به مدل تبیین می‌شود. ضریب تعیین تعدیل‌شده ($Adjusted R^2$) نیز برابر با 0.324 بود، که حاکی از آن است که مدل حتی پس از تعدیل برای تعداد متغیرهای پیش‌بین، همچنان توانایی قابل توجهی در پیش‌بینی رضایت از زندگی دارد. علاوه بر این، خطای استاندارد برآورد برابر با 1.504 بود، که نشان‌دهنده دقت نسبتاً بالای مدل در پیش‌بینی متغیر وابسته است.

جدول ۳. تحلیل رگرسیون عوامل مؤثر بر رضایت از زندگی دانشجویان

متغیرها	B	خطای استاندارد (SE)	β	t	p
عوامل روان‌شناختی	۰.۱۱۵	۰.۰۱۲	۰.۲۰۰	۹.۵۳۰	<۰.۰۰۱
پایگاه اقتصادی	۰.۳۵۵	۰.۰۴۱	۰.۱۶۶	۸.۶۸۰	<۰.۰۰۱
روابط خانوادگی	۰.۲۳۶	۰.۰۱۸	۰.۳۱۹	۱۳.۲۲۰	<۰.۰۰۱
روابط اجتماعی	۰.۰۴۴	۰.۰۰۹	۰.۱۰۷	۴.۹۳۳	<۰.۰۰۱
ثابت (Constant)	۰.۰۰۰	۰.۲۴۱	-	۰.۰۰۱	۰.۹۹۹

متغیر وابسته: رضایت از زندگی.

$$p < 0.001, F(4, 1962) = 236.710, R^2 = 0.326$$

ضرایب استاندارد نشده (B) و ضرایب استاندارد شده (β) گزارش شده‌اند.

اطلاعات مربوط به برازش کلی مدل (F, R^2 و p -value) در یادداشت پایین جدول آورده شده‌اند.

برای بررسی معناداری کلی مدل، از آزمون F استفاده شد. نتایج نشان داد که مدل رگرسیون به طور کلی معنادار است ($F(4, 1962) = 236.710, p < 0.001$). این یافته حاکی از آن است که حداقل یکی از متغیرهای مستقل وارد شده به مدل، تأثیر معناداری بر رضایت از زندگی دارد. ضرایب رگرسیون استاندارد نشده (B) و استاندارد شده (β) به همراه خطای استاندارد (SE)، مقدار t و سطح معناداری (p) برای هر یک از متغیرهای مستقل در جدول شماره (۱) ارائه شده‌اند. بر اساس نتایج:

- عوامل روان‌شناختی با ضریب استاندارد نشده ۰.۱۱۵ ($SE = 0.012$) و ضریب استاندارد شده ۰.۲۰۰، تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت از زندگی داشت ($t = 9.530, p < 0.001$). این یافته نشان می‌دهد که با افزایش یک واحد در عوامل روان‌شناختی، رضایت از زندگی به طور متوسط ۰.۱۱۵ واحد افزایش می‌یابد.

- پایگاه اقتصادی با ضریب استاندارد نشده ۰.۳۵۵ ($SE = 0.041$) و ضریب استاندارد شده ۰.۱۶۶، تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت از زندگی نشان داد ($t = 8.680, p < 0.001$). این نتیجه حاکی از آن است که بهبود پایگاه اقتصادی می‌تواند به افزایش رضایت از زندگی کمک کند.

- روابط خانوادگی با ضریب استاندارد نشده ۰.۲۳۶ ($SE = 0.018$) و ضریب استاندارد شده ۰.۳۱۹، قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده رضایت از زندگی بود ($t = 13.220, p < 0.001$).

001). این یافته نشان می‌دهد که روابط خانوادگی مثبت و حمایت‌گرا نه نقش مهمی در افزایش رضایت از زندگی ایفا می‌کنند.

- روابط اجتماعی با ضریب استاندارد نشده ۰.۰۴۴ (SE = 0.009) و ضریب استاندارد شده ۰.۱۰۷، تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت از زندگی داشت (t = 4.932, p < 0.001). اگرچه این متغیر کمترین تأثیر را در میان متغیرهای مستقل داشت، اما همچنان نقش آن در پیش‌بینی رضایت از زندگی قابل توجه بود.

- ضریب ثابت^۱ مدل برابر با ۰.۰۰۰ (SE = 0.241) بود و از نظر آماری معنادار نبود (t = 0.001, p = 0.999). این نتیجه نشان می‌دهد که زمانی که تمامی متغیرهای مستقل برابر با صفر باشند، رضایت از زندگی نیز نزدیک به صفر خواهد بود.

نتایج این تحلیل نشان می‌دهد که تمامی متغیرهای مستقل وارد شده به مدل، تأثیر مثبت و معناداری بر رضایت از زندگی دارند. در میان این متغیرها، روابط خانوادگی به‌عنوان قوی‌ترین پیش‌بین‌کننده رضایت از زندگی شناسایی شد، که نشان‌دهنده اهمیت حمایت‌های خانوادگی در افزایش رضایت از زندگی است. پس از آن، عوامل روان‌شناختی و پایگاه اقتصادی به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. روابط اجتماعی نیز اگرچه تأثیر کمتری داشت، اما همچنان نقش آن در پیش‌بینی رضایت از زندگی معنادار بود.

۵. نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف واکاوی عوامل چندبعدی تأثیرگذار بر رضایت از زندگی در میان دانشجویان ایرانی و مقایسه آن با جوانان غیردانشجو، از طریق تحلیل داده‌های پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌ها، به نتایج قابل توجهی دست یافته است. نخستین هدف مقاله حاضر مقایسه وضعیت رضایت از زندگی دانشجویان و غیر دانشجویان در جمعیت ۱۸ تا ۳۵ ساله کشور بود. یافته‌ها نشان می‌دهد اگرچه میانگین رضایت از زندگی در دانشجویان (۳.۵۶) به‌طور آماری بالاتر از غیردانشجویان (۳.۴۷) است، اما اندازه اثر این تفاوت (۰.۰۳۱) ناچیز محسوب می‌شود. این مسئله بیانگر آن است که دانشجویان به‌تنهایی

1. Constant

نقش تعیین کننده‌ای در رضایت از زندگی ندارد، بلکه احتمالاً به عنوان یک متغیر زمینه‌ای در کنار عوامل دیگر عمل می‌کند. برای مثال، دسترسی به محیط دانشگاهی ممکن است فرصت‌هایی برای رشد فردی، شبکه‌سازی اجتماعی، یا حمایت‌های نهادی فراهم کند که به صورت غیرمستقیم بر رضایت از زندگی تأثیر می‌گذارند.

در گام دوم، هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل تبیین‌گر رضایت از زندگی در میان دانشجویان ایرانی بود. از طریق تحلیل رگرسیون خطی چندگانه، چهار عامل کلیدی شامل روابط خانوادگی، عوامل روان‌شناختی، پایگاه اقتصادی، و روابط اجتماعی مورد بررسی قرار گرفتند. مدل نهایی توانست حدود ۳۲.۶٪ از واریانس رضایت از زندگی را تبیین کند، که نشان‌دهنده نقش مهم این متغیرها در تعیین رضایت از زندگی است. در میان این عوامل، روابط خانوادگی به عنوان قوی‌ترین پیش‌بین‌کننده شناسایی شد. این یافته با مطالعات پیشین (مانند سولده و هیوبنر، ۲۰۰۴) همسو است که بر اهمیت حمایت خانوادگی در تقویت بهزیستی روانی تأکید دارند. پس از آن، عوامل روان‌شناختی و پایگاه اقتصادی به ترتیب بیشترین تأثیر را داشتند. روابط اجتماعی نیز اگرچه کمترین اثر را نشان داد، اما نقش آن از نظر آماری معنادار بود، که بازتابی از یافته‌های پاوت و دینر (۲۰۰۸) در مورد اهمیت شبکه‌های حمایتی خارج از خانواده است.

روابط خانوادگی به عنوان قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده رضایت از زندگی شناسایی شد. در بافت فرهنگی ایران، خانواده به عنوان هسته اصلی حمایت عاطفی، مالی و اجتماعی عمل می‌کند. روابط خانوادگی مثبت (شامل حمایت عاطفی، احترام متقابل، و حل تعارضات سازنده) می‌تواند به عنوان یک ضربه‌گیر روانی در برابر استرس‌های ناشی از چالش‌های تحصیلی یا اقتصادی عمل کند. خانواده‌ها اغلب نقش تأمین‌کننده هویت و امنیت روانی را برای جوانان ایفا می‌کنند، که این مسئله به ویژه در دوران دانشجویی - که فرد در حال گذار به استقلال است - حائز اهمیت است.

اثر قابل توجه عوامل روان‌شناختی بر رضایت از زندگی دانشجویان نشان می‌دهد دانشجویانی که از سواد هیجانی بالاتری برخوردارند، بهتر می‌توانند با فشارهای تحصیلی، انتظارات اجتماعی، و عدم قطعیت‌های آینده مقابله کنند. به عنوان مثال،

تاب‌آوری نه تنها به فرد کمک می‌کند تا پس از شکست‌های تحصیلی یا شخصی بهبود یابد، بلکه توانایی او را برای یافتن معنا در چالش‌ها افزایش می‌دهد. این یافته با پژوهش‌های کوهن و همکاران (۲۰۰۹) همسو است که بر نقش واسطه‌ای عوامل روان‌شناختی در ارتباط بین محیط و رضایت از زندگی تأکید دارند.

اگرچه تأثیر پایگاه اقتصادی کمتر از روابط خانوادگی بود، اما همچنان معنادار است. در شرایط اقتصادی ناپایدار ایران - با نرخ بالای تورم و بیکاری جوانان - دسترسی به منابع مالی می‌تواند امکان مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی، دسترسی به خدمات سلامت روان، و کاهش اضطراب مرتبط با آینده شغلی را فراهم کند.

روابط خارج از خانواده - مانند دوستی‌ها، ارتباطات دانشگاهی، و مشارکت در گروه‌های اجتماعی - اگرچه کمترین تأثیر را داشتند، اما همچنان معنادار بودند. این یافته نشان می‌دهد که دانشجویان ایرانی هنوز شبکه‌های اجتماعی خارج از خانواده را به عنوان مکمل روابط خانوادگی می‌دانند. محدودیت‌های ساختاری (مانند تفکیک جنسیتی در محیط‌های دانشگاهی) یا هنجارهای فرهنگی ممکن است توضیح‌دهنده ضعف نسبی این متغیر در مقایسه با سایر عوامل باشند.

این پژوهش گامی مهم در جهت درک پویایی‌های رضایت از زندگی در میان دانشجویان ایرانی است. یافته‌ها بر ضرورت تقویت روابط خانوادگی، بهبود تاب‌آوری روان‌شناختی، و سیاست‌گذاری برای کاهش نابرابری‌های اقتصادی به عنوان راهکارهای کلیدی برای ارتقای رضایت از زندگی تأکید می‌کنند. همچنین، نقش کم‌رنگ‌تر روابط اجتماعی در این مطالعه، لزوم بازتعریف سازه‌های حمایت اجتماعی در بافت فرهنگی ایران را نشان می‌دهد. در نهایت، این تحقیق شکاف موجود در ادبیات پژوهشی داخلی را تا حدی پر کرده و چارچوبی برای مطالعات آینده در حوزه بهزیستی جوانان فراهم می‌کند. یافته‌های این پژوهش پیامدهای مهمی برای سیاست‌گذاران، مربیان آموزشی، و خانواده‌ها دارد:

- تقویت برنامه‌های حمایت خانوادگی: برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای والدین در

جهت بهبود ارتباطات بین‌نسلی و کاهش تعارضات؛

- تأمین منابع اقتصادی هدفمند: ایجاد صندوق‌های اضطراری برای دانشجویان کم‌درآمد یا ارائه تسهیلات اشتغال پاره‌وقت در محیط دانشگاه؛

- توسعه خدمات روان‌شناختی: ادغام آموزش مهارت‌های تاب‌آوری و مدیریت استرس در برنامه‌های درسی دانشگاه‌ها؛

- بازتعریف حمایت اجتماعی: ایجاد فضاهای تعاملی امن در دانشگاه‌ها برای تسهیل تشکیل شبکه‌های اجتماعی پایدار.

در نهایت، این مطالعه نشان می‌دهد که رضایت از زندگی در دانشجویان ایرانی پدیده‌ای چندبعدی است که تنها از طریق همکاری بین نهادهای خانواده، دانشگاه، و دولت می‌تواند به صورت پایدار بهبود یابد. چنین هماهنگی‌هایی نه تنها کیفیت زندگی دانشجویان را ارتقا می‌دهد، بلکه به عنوان سرمایه‌گذاری بلندمدت در توسعه اجتماعی و اقتصادی ایران عمل خواهد کرد.

۶. تعارض منافع

این پژوهش با همکاری مرکز مطالعات راهبردی وزارت ورزش و جوانان و با بهره‌برداری از داده‌های پیمایش ملی ارزش‌ها، نگرش‌ها و رفتارهای جوانان تدوین شده است.

ایرانفرد، حسین؛ محمدطاهری، محمودرضا؛ سلطانی فر، محمد (۱۴۰۱). پیش‌بینی مؤلفه‌های رضایت از زندگی بر اساسی مهارت‌های ارتباطی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی، فصلنامه سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۶(۲)، ۷۹-۸۷.

حسین‌زاده فرمی، مهدی (۱۴۰۱). مطالعه کارکردهای اجتماعات دانشجویی در توانمندسازی فرهنگی دانشجویان. فصلنامه مطالعات دانشگاه، ۱۱(۱)، ۱۸۳-۲۰۵. <https://doi.org/10.22035/jous.2022.420>

سجودی، عادل؛ معصومی راد، رضا؛ آوریده، سولماز؛ عبدی، فرزین (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر رضایت از زندگی (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه پیام نور واحد شفت). رویش روان‌شناسی، ۴(۳)، ۱۹-۳۰. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.2383353.1394.4.3.3.5>

سراج زاده، سیدحسین؛ و حبیب‌پورگنابی، کرم (۱۳۹۷). کیفیت زندگی خوابگاهی دانشجویان دختر دانشگاه‌های دولتی ایران. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۱۱(۴)، ۱-۳۱. <https://doi.org/10.22035/jicr.2018.390>

سیدمیرزایی، سیدمحمد؛ قهرمان، آرش (۱۳۸۸). بررسی پیش‌بینی‌کننده‌های اجتماعی رضایت از زندگی در بین دانشجویان نمونه مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد. مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، ۶(۱)، ۲۵-۱. <https://doi.org/10.22067/jss.v0i0.8745>

غلامی، رقیه؛ امیری مجد، مجتبی؛ و بزازیان، سعیده (۱۳۹۶). نیازهای اساسی روان‌شناختی، معنا در زندگی و رضایت از زندگی در دانشجویان. کنگره انجمن روان‌شناسی ایران.

ماهر، زهرا (۱۴۰۲). تحلیل جامعه‌شناختی اخلاق و هویت دانشگاهی در دوران کرونا؛ یک مطالعه ترکیبی. فصلنامه مطالعات دانشگاه، ۲(۱)، ۱۲۵-۱۴۷. <https://doi.org/10.22035/jous.2024.5071.1046>

متولیان، سیدمهدی؛ دوکوشکانی، فریماه؛ یحیی‌زاده جلودار، سلیمان (۱۳۹۸). بررسی میزان رضایت از زندگی در میان دانشجویان دانشگاه مازندران و رابطه آن با ابعاد شخصیتی. مجله روان‌شناسی و روانپزشکی شناخت، ۶(۱)، ۲۳-۳۴.

محمدزاده، امید؛ مرجانی، سیدهادی؛ و دادهیر، ابوعلی و کلاهی، محمدرضا (۱۳۹۸). تعیین نقش میانجی‌گری امید به آینده در رابطه بین سلامت روان و جامعه‌پذیری دانشگاهی؛ مورد مطالعه، دانشجویان دانشگاه‌های ایلام. فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی، ۱۲(۱)، ۵۵-۸۱. <https://doi.org/10.22035/isih.2020.3638.3853>

مهدی، رضا (۱۳۹۵). کیفیت زندگی دانشگاهی از دیدگاه دانشجویان بومی و غیر بومی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۹(۲)، ۴۹-۷۳. <https://doi.org/10.22035/ijcr.2016.307>

میزبانی، سیما؛ قمری، زهرا؛ صداقت‌فرد، فاطمه؛ گمرکی، حافظ؛ عمیدی، مریم (۱۴۰۰). بررسی ارتباط بین سلامت روان با خودکنترلی و رضایت از زندگی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۱۳۹۸. مجله تحقیقات نظام سلامت، ۱۷(۴)، ۲۸۱-۲۷۵. <http://dx.doi.org/10.22122/jhsr.v17i4.1434>

میکائیلی منیع، فرزانه؛ فصیحانی فر، سارا (۱۳۹۳). بررسی پیش‌بینی‌کننده‌های شناختی اجتماعی رضایت از زندگی دانشجویان، مجله روانپزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران، ۲۰ (۴)، ۳۴۹-۳۶۲.

واحدی، شهرام؛ کاظم‌وند، زهرا؛ چناری، سمیرا (۱۴۰۲). تحلیل نیم‌رخ نهفته ابعاد هویتی و ارتباط آن با رضایت از زندگی دانشجویان کارشناسی. پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، ۱۳ (۵۰). <https://10.22034/spr.2023.385227.1818>

Amato, P. R. (2010). Research on divorce: Continuing trends and new developments. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 650-666. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00723.x>

Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310-357. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.98.2.310>

Cohn, M. A., Fredrickson, B. L., Brown, S. L., Mikels, J. A., & Conway, A. M. (2009). Happiness unpacked: Positive emotions increase life satisfaction by building resilience. *Emotion*, 9(3), 361-368. <https://doi.org/10.1037/a0015952>

Diener, E., & Biswas-Diener, R. (2002). Will money increase subjective well-being? *Social Indicators Research*, 57(2), 119-169. <https://doi.org/10.1023/A:1014411319119>

Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1984). The Satisfaction with Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13

Diener, E., Oishi, S., & Tay, L. (2018). Advances in subjective well-being research. *Nature Human Behaviour*, 2(4), 253-260. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13

Easterlin, R. A. (1995). Will raising the incomes of all increase the happiness of all? *Journal of Economic Behavior & Organization*, 27(1), 35-47. [https://doi.org/10.1016/0167-2681\(95\)00003-B](https://doi.org/10.1016/0167-2681(95)00003-B)

Fredrickson, B. L. (2001). The role of positive emotions in positive psychology: The broaden-and-build theory of positive emotions. *American Psychologist*, 56(3), 218-226. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.56.3.218>

Helliwell, J. F., Layard, R., & Sachs, J. D. (2020). World Happiness Report 2020. *Sustainable Development Solutions Network*. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.56.3.218>

Howell, R. T., & Howell, C. J. (2008). The relation of economic status to subjective well-being in developing countries: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 134(4), 536-560. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.134.4.536>

Lyubomirsky, S. (2007). *The how of happiness: A scientific approach to getting the life you want*. Penguin Press.

- Nosrati, S., Sabzali, M., Arsalani, A., Darvishi, M., & Aris, S. (2023). Partner choices in the age of social media: are there significant relationships between following influencers on Instagram and partner choice criteria?. *Revista De Gestão E Secretariado*, 14(10), 19191-19210. <https://doi.org/10.7769/gesec.v14i10.3022>
- Nosratty, N., Sakhaei, S., & Rezaei, R. (2021). The impact of social media on mental health: A critical examination. *Socio-Spatial Studies*, 5(1), 101-11. <https://doi.org/10.22034/soc.2021.212042>
- Operario, D. Adler, N. E., & Williams, D. R. (2004). Subjective social status: Reliability and predictive utility for global health. *Psychology & Health*, 19(2), 237-246.
- Pavot, W., & Diener, E. (2008). The Satisfaction with Life Scale and the emerging construct of life satisfaction. *The Journal of Positive Psychology*, 3(2), 137-152. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/17439760701756946>
- Proctor, C. L., Linley, P. A., & Maltby, J. (2009). Youth life satisfaction: A review of the literature. *Journal of Happiness Studies*, 10(5), 583-630. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s10902-008-9110-9>
- Rogowska, A. M., Ochnik, D., Kuśnierz, C., Jakubiak, M., Schütz, A., Held, M. J., Cuero-Acosta, Y.A. (2021). Satisfaction with life among university students from nine countries: Cross-national study during the first wave of COVID-19 pandemic. *BMC Public Health*, 21(1), 22-62. <https://doi.org/10.1186/s12889-021-12288-1>
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton University Press.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Salehi, N., Joshanloo, M., Lamont, S., & Whitehead, D. (2024). Predictors of life satisfaction: A nationwide investigation in Iran. *Health & Social Care in the Community*. <https://doi.org/10.1155/2024/8843363>
- Shek, D. T. (2002). Family functioning and psychological well-being, school adjustment, and problem behavior in Chinese adolescents with and without economic disadvantage. *Journal of Genetic Psychology*, 163(4), 497-500. <https://doi.org/10.1080/00221320209598698>
- Singhmanoux, A., Adler, N. E., & Marmot, M. G. (2003). Subjective social status: Its determinants and its association with measures of ill-health in the Whitehall II study. *Social Science & Medicine*, 56(6), 1321-1333. [https://doi.org/10.1016/s0277-9536\(02\)00131-4](https://doi.org/10.1016/s0277-9536(02)00131-4)
- Singhmanoux, A., Marmot, M. G., & Adler, N. E. (2005). Does subjective social status predict health and change in health status better than objective status? *Psychosomatic Medicine*, 67(6), 855-861. <https://doi.org/10.1097/01.psy.0000188434.52941.a0>

- Suldo, S. M., & Huebner, E. S. (2004). Does life satisfaction moderate the effects of stressful life events on psychopathological behavior during adolescence? *School Psychology Quarterly*, 19(2), 93-105. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1521/scpq.19.2.93.33313>
- Umberson, D., & Montez, J. K. (2010). Social relationships and health: A flashpoint for health policy. *Journal of Health and Social Behavior*, 51(1_suppl), 54-S66. <https://doi.org/10.1177/0022146510383501>
- Yan, W., Yang, K., Wang, Q., You, X., & Kong, F. (2021). Subjective Family Socioeconomic Status and Life Satisfaction in Chinese Adolescents: The Mediating Role of Self-Esteem and Social Support. *Youth & Society*, 53(7), 1047-1065. <https://doi.org/10.1177/0044118X20941344>
- Zamani, M., Nourbakhsh, Y., & Nayebi, H. (2021). Presenting a pattern for promoting social health through social networks (Case study: Instagram social network). *New Media Studies*, 7(28), 42-1. doi: <https://doi.org/10.22054/nms.2022.63698.1277>

